

СИЛАБУС навчальної дисципліни «Соціальне страхування»

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ	
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень
Код і найменування спеціальності	072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок
Тип і назва освітньої програми	ОП «Фінанси, банківська справа та страхування»
Курс, семестр	3 курс, 5 семестр
Обсяг і форма семестрового контролю з навчальної дисципліни	Кількість кредитів ЄКТС – 4, Загальна кількість годин – 120, із яких: лекцій – 16 год., практичних занять – 24 год. Форма семестрового контролю – залік
Мова (-и) викладання	державна
Навчально-науковий інститут / факультет, кафедра	Обліку та фінансів Фінансів, економічних досліджень і туризму
Контактні дані розробника (-ів)	Викладач: ТОМІЛІН Олексій, доктор економічних наук, професор Контакти: ауд. 13 e-mail : oleksiy.tomilin@pdau.edu.ua
МІСЦЕ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ В ОСВІТНІЙ ПРОГРАМІ	
Статус навчальної дисципліни	Вибіркова фахова
Передумови для вивчення навчальної дисципліни	Вивчення дисципліни «Соціальне страхування» ґрунтується на знаннях набутих під час вивчення наступних навчальних дисциплін: «Економічна теорія», «Фінанси».
Компетентності	ЗК02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. ЗК08. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
Результати навчання	ПР04. Знати механізм функціонування державних фінансів, у т.ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання, фінансів домогосподарств, фінансових та фондових ринків, банківської системи та страхування. ПР05. Володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові та фондові ринки, банківська система та страхування) ПР16. Застосовувати набуті теоретичні знання

	для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.
РОЛЬ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ У ФОРМУВАННІ СОЦІАЛЬНИХ НАВИЧОК (SOFT SKILLS)	
Опанування навчальної дисципліни сприяє формуванню вміння ефективно спілкуватися, слухати та переконувати, здатності співпрацювати, досягати спільних цілей, вміння аналізувати інформацію, робити обґрунтовані висновки, мотивувати інших, вміння генерувати нові ідеї, здатності ефективно планувати свій час	
МЕТА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	
глибоке засвоєння основ побудови системи соціального страхування, принципів взаємодії її складових елементів у правовому полі та з врахуванням сучасної соціально-економічної ситуації в країні	
ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	
Тема 1. Сутність, принципи та роль соціального страхування Тема 2. Становлення і розвиток соціального страхування в Україні та світі Тема 3. Державне регулювання та управління в системі соціального страхування Тема 4. Єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування Тема 5. Страхування втрати працездатності Тема 6. Страхування на випадок безробіття Тема 7. Державне пенсійне страхування Тема 8. Недержавне пенсійне забезпечення	
МЕТОДИ НАВЧАННЯ І ВИКЛАДАННЯ	
Методи навчання: словесні (лекція, розповідь, пояснення); наочні (демонстрування); практичні (вправи, робота з навчально-методичною літературою); методи формування пізнавальних інтересів (створення ситуації інтересу й новизни навчального матеріалу, навчальні дискусії, відповіді на запитання і опитування думок здобувачів вищої освіти); методи стимулювання і мотивації обов'язку й відповідальності (роз'яснення мети навчальної дисципліни, оперативний контроль); комп'ютерні, мультимедійні (використання мультимедійних презентацій, використання технологій дистанційного навчання); усного контролю (опитування, доповідь); письмового контролю (самостійна робота); самоконтролю (самостійний пошук помилок, самоаналіз, визначення пріоритетних напрямів власного навчального інтересу).	
ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	
Схема нарахування балів, шкала та критерії оцінювання результатів навчання	Наведені у Додатку до силабусу
ПОЛІТИКА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТА ОЦІНЮВАННЯ	
- щодо термінів виконання та перескладання	Студенти зобов'язані дотримуватися усіх строків визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни та відповідно до вимог Положення про організацію освітнього процесу в Полтавському державному аграрному університеті (https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/5555/polozhennyaoproosvitniyproces2025.pdf), Положення про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти

	в Полтавському державному аграрному університеті (https://surl.li/bjgkgs). Терміни виконання письмових робіт визначаються тематичним планом (індивідуальним планом здобувача вищої освіти) відповідно до розкладу навчальних занять та є однаково прийнятними для всіх форм здобуття вищої освіти. Поточний контроль здійснюється провідним НПП під час навчальних занять, які закріплені за зазначеною навчальною дисципліною відповідно до тематичного плану.
- щодо академічної доброчесності	Здобувач вищої освіти повинен дотримуватись Кодексу академічної доброчесності. Дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливим освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації. Виконання вправ на практичних заняттях виконуються під час проведення практичних занять, завдання самостійної роботи виконується відповідно до переліку завдань протягом вивчення відповідної теми. Перескладання видів робіт відбувається відповідно до діючих нормативних документів. Списування під час контрольних робіт заборонені (у т.ч. із використанням мобільних пристроїв). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування. Документи стосовно академічної доброчесності наведені на сторінці АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ПДАУ: https://www.pdau.edu.ua/content/akademichna-dobrochesnist .
- щодо відвідування занять	Відвідування всіх видів навчальних занять є обов'язковим (відповідно до п. 7.9.11 Положення про організацію освітнього процесу в Полтавському державному аграрному університеті: https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/5555/polozhennyaoproosvitniyproces2025.pdf). Здобувачі вищої освіти, що навчаються в Полтавському державному аграрному університеті дотримуючись положень Статуту ПДАУ та норм Положення про

	організацію освітнього процесу в ПДАУ зобов'язані бути присутніми на заняттях і не пропускати їх без поважної причини (лікарняний, вагітність і пологи тощо). Відмітка про відвідування занять здобувачами вищої освіти здійснюється в журналі обліку аудиторної навчальної роботи викладача.
- щодо зарахування результатів неформальної / інформальної освіти	здійснюється згідно чинного законодавства, а саме Закону України «Про освіту», Закону України «Про вищу освіту», Положення про порядок визнання результатів навчання, здобутих у неформальній та інформальній освіті здобувачами вищої освіти Полтавського державного аграрного університету (https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/5555/polozhennyaaproneformalnuosvitu2025.pdf).
- щодо оскарження результатів оцінювання	Оскарження результатів оцінювання здійснюється згідно п. 5 Положення про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в Полтавському державному аграрному університеті (https://surl.li/bjgkgs).
РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ	
Основні:	
1. Безугла В., Загірняк Д., Шаповал Л. Соціальне страхування : навч. посіб. Центр учбової літератури. 2023. 176 с.	
2. Внукова Н., Кузьмінчук Н. Соціальне страхування. Кредитномодульний курс. Київ : Центр навчальної літератури, 2020. 412 с.	
3. Димніч О.В., Стецюк Т.І. Соціальне страхування : навч. посіб. Київ. нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана. Київ : КНЕУ, 2023. 167.	
4. Марич М.Г. Соціальне страхування : навч. посіб. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича. 2022. 176 с.	
5. Стецюк Т., Димніч О., Мурашко О. Соціальне страхування : навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2023. 167 с.	
6. Томілін О.О., Тютюнник Ю.М., Бражник Л.В., Дроботя Я.А. Фінансово-економічний словник – довідник / за наук. ред. проф. О.О. Томіліна / Полтава : ПДАУ. 2023. 108 с.	
Допоміжні	
1. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування». URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1105-14#Text .	
2. Закон України «Про збір та облік єдиного внеску». URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2464-17#Text .	
3. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття». URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1533-14#Text .	
4. Закон України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування». URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1058-15#Text .	
5. Закон України «Про недержавне пенсійне забезпечення». URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1057-15#Text .	
6. Закон України «Про зайнятість населення». URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5067-17#Text .	
7. Сосновська О.О. Страхування: навч. посіб. Київ : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2021.	

328 с.

8. Сохань М.Ю. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування як форма соціального захисту осіб із сімейними обов'язками. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2020. №2 (31). С. 65–68.

9. Страхові послуги : практикум для студентів економічних спеціальностей першого (бакалаврського) рівня вищої освіти / М. А. Дем'янчук. Одеса: Одес. нац. ун. ім. І.І. Мечникова, 2021. 106 с.

10. Томілін О. О., Олексашенко Я. С. Страхування фінансових ризиків як інструмент стабілізації фінансового стану підприємств аграрної сфери. *Агросвіт*. 2025. № 4. С. 70-74.

Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Державної аудиторської служби України. URL : <https://dasu.gov.ua>
2. Офіційний сайт Державної податкової служби. URL : <https://tax.gov.ua/>
3. Офіційний сайт Державної служби зайнятості. URL : <https://www.dcz.gov.ua/>
4. Офіційний сайт Державної служби України з питань праці. URL : <https://dsp.gov.ua/>
5. Офіційний сайт Пенсійного фонду України. URL : <https://www.pfu.gov.ua/>
6. Світовий банк : веб-сайт. URL : <http://www.worldbank.org>

Реквізити затвердження

Затверджено на засіданні кафедри фінансів, економічних досліджень і туризму
протокол від 12 січня 2026 р. № 9

Додаток до силабусу

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни

Назва теми	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти					Разом
	Опитування	виконання вправ на практичних заняттях	виконання завдань самостійної роботи		конт- рольна робота ³	
			підго-товка тез ¹	виконання індивідуаль-ного завдання ²		
Тема 1. Сутність, принципи та роль соціального страхування	3	3	13	3	15	9
Тема 2. Становлення і розвиток соціального страхування в Україні та світі	3	3		3		9
Тема 3. Державне регулювання та управління в системі соціального страхування	3	3		3		9
Тема 4. Єдиний внесок на загальнообов’язкове державне соціальне страхування	3	3		3		9
Тема 5. Страхування втрати працездатності	3	3		3		9
Тема 6. Страхування на випадок безробіття	3	3		3		9
Тема 7. Державне пенсійне страхування	3	3		3		9
Тема 8. Недержавне пенсійне забезпечення	3	3		3		9
Підготовка тез	-	-		-		13
Контрольна робота	-	-		-		15
Всього	24	24	13	24	15	100

¹ протягом семестру здобувачі вищої освіти готують 1 (одні) тези доповіді в розрізі тем навчальної дисципліни, з якими доповідають на підсумковій конференції (круглому столі) за результатами вивчення дисципліни, при цьому бали (максимум 13 балів) виставляються окремою позицією наприкінці семестру;

² протягом семестру здобувачі вищої освіти виконують 1 (одне) самостійне завдання по кожній темі навчальної дисципліни, при цьому бали (максимум 24 балів) виставляються окремою позицією наприкінці семестру;

³ протягом кожного семестру передбачено написання однієї контрольної роботи, яка охоплює теми 1-8 (максимальна оцінка 15 балів).

Усі форми контрольних заходів повинні містити шкалу та критерії оцінювання результатів навчання.

Шкала та критерії оцінювання

Опитування (0-3бали)

Кількість балів	Критерії оцінювання
3	здобувач вищої освіти отримує у випадку надання повної відповіді, що свідчить про високий рівень знань механізмів функціонування державних фінансів, у т.ч. та соціального страхування, володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державного регулювання та управління в системі соціального страхування), застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати
2	здобувач вищої освіти отримує у випадку надання неповної відповіді, що свідчить про середній рівень знань механізмів функціонування державних фінансів, у т.ч. та соціального страхування, володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державного регулювання та управління в системі соціального страхування), застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати
1	здобувач вищої освіти отримує у випадку надання неповної відповіді, що свідчить про середній рівень знань механізмів функціонування державних фінансів, у т.ч. та соціального страхування, володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державного регулювання та управління в системі соціального страхування), застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати
0	студент не надав відповіді на теоретичне питання, що не дає можливість оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів

виконання вправ на практичних заняттях (0-3 бали)

Кількість балів	Критерії оцінювання
3	здобувач вищої освіти отримує за виконання вправ на практичних заняттях у випадку правильного їх виконання та належного оформлення, що свідчить про високий рівень знань механізмів функціонування державних фінансів, у т.ч. та соціального страхування, володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державного регулювання та управління в системі соціального страхування), застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати
2	здобувач вищої освіти отримує у випадку наявних незначних методологічних помилок при виконання вправ, що свідчить про середній рівень знань механізмів функціонування державних фінансів, у т.ч. та соціального страхування, володіти

Кількість балів	Критерії оцінювання
	методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державного регулювання та управління в системі соціального страхування), застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати
1	здобувач вищої освіти отримує у випадку наявних суттєвих методологічних помилок при виконання вправ, що свідчить про низький рівень знань механізмів функціонування державних фінансів, у т.ч. та соціального страхування, володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державного регулювання та управління в системі соціального страхування), застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати
0	у випадку відсутності належно оформлених розв'язаних задач, що не дає можливість оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів

*виконання завдань самостійної роботи
підготовка тез (0-13 балів)*

Кількість балів	Критерії оцінювання
13	здобувач вищої освіти отримує у випадку, коли робота відповідає всім критеріям щодо змісту та оформлення і здобувач вищої освіти здійснив її захист шляхом відповіді на окремі питання викладача, що свідчить про високий рівень знань механізмів функціонування державних фінансів, у т.ч. та соціального страхування, володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державного регулювання та управління в системі соціального страхування), застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати
9-12	здобувач вищої освіти отримує у випадку представлення роботи, в якій присутні недоліки в оформленні, що свідчить про середній рівень знань механізмів функціонування державних фінансів, у т.ч. та соціального страхування, володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державного регулювання та управління в системі соціального страхування), застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати
5-8	здобувач вищої освіти отримує у підготовки тез, в яких обрана тема дослідження розкрита неповністю, що свідчить про базовий рівень знань механізмів функціонування державних фінансів, у т.ч. та соціального страхування, володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державного регулювання та управління в системі соціального страхування), застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати
1-4	здобувач вищої освіти отримує у випадку надання роботи зі значними недоліками в оформленні чи змісті що свідчить про фрагментарний рівень знань механізмів функціонування державних фінансів, у т.ч. та соціального страхування, володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державного регулювання та управління в системі соціального страхування), застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати

Кількість балів	Критерії оцінювання
0	отримує у випадку відсутності тез доповіді чи повної невідповідності їх вимогам щодо оформлення та змісту відповідно до одержаного завдання, не дає можливість оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів

виконання завдань самостійної роботи
виконання індивідуальних завдань (0-3 балів) за кожну тему

Кількість балів	Критерії оцінювання
3	здобувач вищої освіти отримує за виконане індивідуальне завдання у випадку його повної відповідності вимогам щодо змісту та оформлення, що свідчить про високий рівень знань механізмів функціонування державних фінансів, у т.ч. та соціального страхування, володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державного регулювання та управління в системі соціального страхування), застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати
2	здобувач вищої освіти отримує за виконане індивідуальне завдання у випадку окремих недоліків у відповідності вимогам щодо змісту та оформлення, що свідчить про достатній рівень знань механізмів функціонування державних фінансів, у т.ч. та соціального страхування, володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державного регулювання та управління в системі соціального страхування), застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати
1	здобувач вищої освіти отримує за виконане індивідуальне завдання з наявними недоліками щодо повноти змістового наповнення та оформлення, що свідчить про середній рівень знань механізмів функціонування державних фінансів, у т.ч. та соціального страхування, володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державного регулювання та управління в системі соціального страхування), застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати
0	здобувач вищої освіти отримує у випадку відсутності виконаних індивідуальних завдань, що не дає можливість оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів

контрольна робота (0-15 балів)
(містить 1 теоретичні питання та 1 задачу) (0-6 балів)

Кількість балів	Критерії оцінювання
6	<u>для теоретичного завдання</u> здобувач вищої освіти отримує за кожне теоретичне питання у випадку повного та чіткого його розкриття, що свідчить про високий рівень знань механізмів функціонування державних фінансів, у т.ч. та соціального страхування, володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державного регулювання та управління в системі соціального страхування), застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати

4-5	здобувач вищої освіти отримує за кожне теоретичне питання у випадку повного та чіткого його розкриття, що свідчить про достатній рівень знань механізмів функціонування державних фінансів, у т.ч. та соціального страхування, володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державного регулювання та управління в системі соціального страхування), застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати
1-3	здобувач вищої освіти отримує за кожне теоретичне питання у випадку наявності окремих недоліків чи неточностей у відповіді на теоретичне питання, що свідчить про середній рівень знань механізмів функціонування державних фінансів, у т.ч. та соціального страхування, володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державного регулювання та управління в системі соціального страхування), застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати
0	здобувач вищої освіти отримує за кожне теоретичне питання у випадку відсутності відповіді (правильної) на теоретичне питання, що засвідчує факт незасвоєння теоретичного матеріалу та не дає можливість оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів

для практичного завдання (0-9 балів)

Кількість балів	Критерії оцінювання
9	здобувач вищої освіти отримує за виконання задачі чи розв'язування практичної ситуації у випадку повністю правильної методики розв'язання, відсутності помилок в арифметичних розрахунках та належного її оформлення, що свідчить про високий рівень знань механізмів функціонування державних фінансів, у т.ч. та соціального страхування, володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державного регулювання та управління в системі соціального страхування), застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати
5-8	здобувач вищої освіти отримує у випадку наявності арифметичних помилок чи недоліків у оформленні методики розв'язання задачі, що свідчить про середній рівень знань механізмів функціонування державних фінансів, у т.ч. та соціального страхування, володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державного регулювання та управління в системі соціального страхування), застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати
1-4	здобувач вищої освіти отримує у випадку наявності арифметичних помилок чи недоліків у оформленні методики розв'язання задачі, що свідчить про базовий рівень знань механізмів функціонування державних фінансів, у т.ч. та соціального страхування, володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державного регулювання та управління в системі соціального страхування), застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати
0	у випадку відсутності належно оформлених розв'язаних задач, що свідчить про відсутність практичних навичок та не дає можливість оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів